

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра міжнародних економічних відносин та логістики

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Директор навчально-наукового
інституту

«Каразінський інститут
міжнародних відносин та
туристичного бізнесу»

Микола ПИСАРЕВСЬКИЙ

28 серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА УКРАЇНИ

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 29 «Міжнародні відносини»
(шифр і назва)

спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»
(шифр і назва)

освітня програма «Міжнародні економічні відносини»
(шифр і назва)

спеціалізація _____
(шифр і назва)

вид дисципліни за вибором

інститут ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

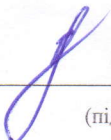
“28” серпня 2025 року, протокол № 1

РОЗРОБНИЦЯ ПРОГРАМИ: Панасенко Ганна Сергіївна, кандидат політичних наук, доцентка, доцентка ЗВО

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин та логістики

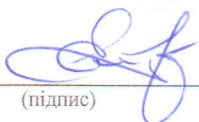
Протокол від “27” серпня 2025 року № 1

Завідувачка кафедри міжнародних економічних відносин та логістики

_____ Анна ЗАЙЦЕВА
(підпис)

Програму погоджено з гаранткою освітньо-професійної програми
«Міжнародні економічні відносини»

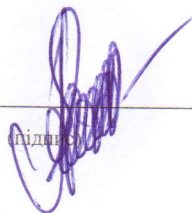
Гарантка освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини»

_____ Олена ХАНОВА
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Протокол від «27» серпня 2025 року, № 1

Голова науково-методичної комісії ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

_____ Ганна ПАНАСЕНКО
(підпис)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Зовнішня політика України» складена відповідно до освітньо-професійної програми:

«Міжнародні економічні відносини».

підготовки бакалавра,

за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини»

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Зовнішня політика України» є формування у студентів глибоких знань про засади, механізми та сучасні пріоритети зовнішньої політики України. Дисципліна спрямована на розуміння ролі держави на міжнародній арені, її взаємодії з ключовими акторами та інституціями, а також аналіз чинників, що впливають на формування зовнішньополітичного курсу.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни є:

- Вивчити еволюцію зовнішньої політики України з моменту здобуття незалежності.
- Дослідити ключові інституції та акторів, відповідальних за формування політики.
- Проаналізувати основні вектори (європейський, євроатлантичний, східний) та пріоритети зовнішньої політики.
- Розвинути навички аналізу сучасних викликів та загроз, а також шляхів їх подолання

1.3. Кількість кредитів – 3.

1.4. Загальна кількість годин – 90.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
4-й	-
Семестр	
8-й	-
Лекції	
24 год.	-
Практичні, семінарські заняття	
12 год.	-
Лабораторні заняття	
-	-
Самостійна робота	

54 год.	-
Індивідуальні завдання	
-	-

** у разі формування малочисельних груп обсяг аудиторного навчального навантаження, відведеного на вивчення навчальної дисципліни, зменшується відповідно до Положення про планування й звітування науково-педагогічних працівників Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.*

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна

- формування наступних загальних компетентностей:

ЗК3. Здатність навчатися та бути сучасно навченим.

ЗК4. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК6. Здатність спілкуватися іноземними мовами.

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

ЗК10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК11. Здатність працювати в команді.

ЗК12. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності

- формування наступних фахових компетентностей:

ФК1. Здатність виокремлювати характерні ознаки та тенденції розвитку світового господарства, особливості реалізації економічної політики та світових інтеграційних/дезінтеграційних процесів, у тому числі євроатлантичної інтеграції.

ФК2. Здатність використовувати базові категорії та новітні теорії, концепції, технології і методи у сфері міжнародних економічних відносин з урахуванням їх основних форм, застосовувати теоретичні знання щодо функціонування та розвитку міжнародних економічних відносин.

ФК3. Здатність виявляти особливості функціонування середовища міжнародних економічних відносин та моделей економічного розвитку.

ФК4. Здатність обґрунтовувати особливості реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях.

ФК5. Здатність здійснювати комплексний аналіз та моніторинг кон'юнктури світових ринків, оцінювати зміни міжнародного середовища та вміти адаптуватися до них.

ФК6. Здатність аналізувати міжнародні ринки товарів і послуг, інструменти та принципи регулювання міжнародної торгівлі.

ФК8. Здатність визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

ФК9. Здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.

ФК10. Здатність обґрунтовувати доцільність застосування правових, економічних та дипломатичних методів (засобів) вирішення конфліктних ситуацій на міжнародному рівні.

ФК11. Здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків

ФК12. Здатність використовувати нормативно-розпорядчі документи та довідкові матеріали при здійсненні професійної діяльності у сфері міжнародних економічних відносин.

ФК13. Здатність проводити оцінку та аналіз безпекової компоненти у міжнародних економічних відносинах.

ФК14. Здатність спілкуватися на професійному та соціальному рівнях з використанням фахової термінології, включаючи усну і письмову комунікацію державною та іноземними мовами.

ФК15. Здатність застосовувати методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.

ФК16. Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності.

- формування наступних м'яких навичок (soft skills):

- Критичне мислення.
- Аналітичні навички.
- Уміння вирішувати проблеми.
- Комунікативні навички.
- Навички командної роботи.
- Самоорганізація та управління часом

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти наступних результатів:

РН1. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, усвідомлюючи необхідність навчання впродовж усього життя, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін.

РН2. Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземними мовами усно і письмово, фахово використовувати економічну термінологію.

РН3. Використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, програмні пакети загального і спеціального призначення.

РН4. Систематизувати й упорядковувати отриману інформацію щодо процесів і явищ у світовому господарстві; оцінювати та пояснювати вплив ендегенних і екзогенних факторів на них; формулювати висновки і розробляти рекомендації з урахуванням особливостей національного і міжнародного середовища.

РН5. Володіти навичками самоаналізу (самоконтролю), бути зрозумілим для представників інших бізнес-культур та професійних груп різного рівня (з фахівцями з інших галузей знань/видів діяльності) на засадах цінування різноманітності, мультикультурності, толерантності та поваги до них.

РН6. Планувати, організовувати, мотивувати, оцінювати та підвищувати результативність колективної праці, здійснювати дослідження в групі під керівництвом лідера, з урахуванням вимог та особливостей сьогодення в умовах обмеженості часу.

РН7. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

РН8. Розуміти, виділяти й описувати нові явища, процеси й тенденції глобального розвитку, механізми й інструменти реалізації економічної політики та світових інтеграційних / дезінтеграційних процесів, у тому числі та євроатлантичної інтеграції

РН9. Розуміти і вміти застосовувати, відповідно до інших вимог освітньої програми, сучасні теорії та методи розв'язання спеціалізованих складних задач і практичних проблем у сфері міжнародної торгівлі товарами та послугами, міжнародного руху капіталу, міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин, мобільності людських ресурсів, міжнародного трансферу технологій.

РН10. Ідентифікувати та виокремлювати особливості функціонування суб'єктів міжнародних відносин та моделей їх економічного розвитку.

РН11. Обґрунтовувати власну думку щодо конкретних умов реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях.

РН12. Здійснювати комплексний аналіз складних економічних систем, зіставляти та порівнювати їх складові, оцінювати й аргументувати оцінки результативності їх функціонування.

РН13. Підбирати і вміло застосовувати аналітичний інструментарій дослідження стану та перспектив розвитку окремих сегментів міжнародних ринків товарів і послуг з

використанням сучасних знань про методи, форми й інструменти регулювання міжнародної торгівлі.

РН16. Демонструвати знання про стан досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.

РН17. Визначати причини, типи та характер міжнародних конфліктів і суперечок, обґрунтовувати і застосовувати економічні, юридичні та дипломатичні методи і засоби їх вирішення на міжнародному рівні, відстоюючи національні інтереси України.

РН18. Досліджувати економічні явища та процеси у міжнародній сфері на основі розуміння категорій, законів; виділяючи й узагальнюючи тенденції, закономірності функціонування та розвитку світового господарства з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.

РН19. Розуміти та застосовувати чинне законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо у сфері міжнародних економічних відносин.

РН20. Відстоювати національні інтереси України з урахуванням безпекової компоненти міжнародних економічних відносин.

РН21. Розуміти і мати навички з ведення ділового протоколу та ділового етикету у сфері міжнародних економічних відносин, враховуючи особливості міжкультурного спілкування на професійному та соціальному рівнях, як державною так і іноземними мовами.

РН22. Застосовувати відповідні методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.

РН23. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні.

РН24. Обґрунтовувати вибір і застосовувати інформаційно-аналітичний інструментарій, економіко-статистичні методи обчислення, складні техніки аналізу та методи моніторингу кон'юнктури світових ринків.

РН25. Презентувати результати дослідження на базі яких, розробляються рекомендації та заходи з адаптації до змін міжнародного середовища.

Обов'язковою складовою частиною навчального процесу є самостійне опрацювання відповідної наукової та спеціальної літератури. Передбачено самостійну роботу з підручниками, посібниками, словниками, навчальною та довідковою літературою.

1.8. Пререквізити: «Політологія», «Теорія міжнародних відносин», «Історія міжнародних відносин».

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Теоретичні основи вивчення зовнішньої політики

Визначення, сутність та функції зовнішньої політики.

Понятійно-категоріальний апарат: національні інтереси, цілі, засоби, стратегії.

Взаємозв'язок зовнішньої та внутрішньої політики.

Реалізм як основна школа аналізу: держава, влада, анархія.

Лібералізм: роль міжнародних організацій та інституцій.

Конструктивізм: ідеї, ідентичності та норми у зовнішній політиці.

Інструментарій аналізу зовнішньої політики: раціональний актор, бюрократична модель, групові рішення.

Історична школа в аналізі зовнішньої політики.

Значення геополітичних чинників у формуванні зовнішньополітичного курсу.

Аналіз процесу прийняття зовнішньополітичних рішень.

Тема 2. Історичні етапи становлення зовнішньої політики України

Зовнішньополітичні орієнтири України на початку незалежності (1991–1994).

Формування та реалізація політики багатовекторності (1994–2004).

Відносини з Росією, ЄС та США в контексті багатовекторності.

Підписання Договору про дружбу, співробітництво і партнерство між Україною і Російською Федерацією. Договір про асоціацію та Угода про партнерство і співробітництво з ЄС.

Перші спроби інтеграції до євроатлантичних структур.

Позиція України щодо конфліктів на пострадянському просторі

Вплив Помаранчевої революції на зовнішньополітичні пріоритети. Декларування євроатлантичного курсу.

Міжнародні відносини за часів президентства В. Ющенка. Зміна зовнішньополітичного курсу після обрання В. Януковича.

Роль Революції Гідності у поверненні до євроінтеграції. Підписання Угоди про асоціацію з ЄС.

Анексія Криму та початок російсько-української війни. Вплив російської агресії на формування нового зовнішньополітичного курсу. Визнання Росії агресором на міжнародному рівні.

Формування міжнародних коаліцій на підтримку України

Тема 3. Інституційно-правові основи зовнішньої політики України

Конституційні засади зовнішньої політики України.

Роль Президента як головного представника держави на міжнародній арені.

Повноваження Верховної Ради у сфері зовнішньої політики (ратифікація, денонсація).

Функції Кабінету Міністрів та його участь у міжнародному співробітництві.

Структура та основні функції Міністерства закордонних справ України.

Роль Посла України у відносинах з іншими державами.

Законодавче забезпечення зовнішньополітичної діяльності: закони, укази, постанови.

Діяльність вітчизняних аналітичних центрів та громадських організацій.

Роль Служби зовнішньої розвідки у забезпеченні національних інтересів.

Механізм формування та реалізації зовнішньополітичних рішень

Тема 4. Зовнішньополітичні інтереси та пріоритети України

Національні інтереси та їх класифікація: базові, стратегічні, тактичні.

Безпеківі пріоритети: забезпечення суверенітету та територіальної цілісності.

Економічні інтереси: розвиток експорту, залучення інвестицій.

Гуманітарні пріоритети: захист прав українців за кордоном, культурна дипломатія.

Іміджеві пріоритети: формування позитивного образу країни.

Роль інститутів громадянського суспільства у формуванні зовнішньополітичного курсу.

Взаємодія з українською діаспорою як важливим ресурсом.

Вплив регіональних інтересів на загальнодержавний курс.

Проблеми та суперечності у визначенні національних інтересів

Надання Україні статусу кандидата на членство в ЄС: передумови та наслідки.

Відносини з НАТО: від партнерства до статусу розширених можливостей.

Вплив російської агресії на прискорення євроатлантичної інтеграції.

Україна як важливий елемент європейської та євроатлантичної безпеки

Тема 5. Двосторонні відносини України з США та ключовими європейськими партнерами

Стратегічне партнерство з США: основні напрями співробітництва.

Військово-технічна та фінансова допомога США Україні.

Двосторонні відносини з Польщею: історичний контекст та сучасне стратегічне партнерство.

Відносини з Великою Британією: підтримка України після початку повномасштабного вторгнення.

Роль Німеччини та Франції у «нормандському форматі» та як ключових економічних партнерів.

Взаємодія України з країнами Балтії та Центральної Європи.

Вплив внутрішньої політики країн-партнерів на їхню позицію щодо України.

Роль двосторонніх угод та міждержавних комісій.

Аналіз «самітів» та візитів на найвищому рівні.

Економічна співпраця та торговельні відносини

Тема 6. Зовнішня політика України в контексті відносин з країнами-сусідами

Відносини з Туреччиною: стратегічне партнерство та співпраця в оборонній сфері.

Відносини з країнами Балтії: спільні позиції щодо РФ та підтримка України.

Взаємодія з Молдовою та Румунією: вирішення територіальних питань та співпраця.

Проблематика відносин з Білоруссю.

Співпраця у рамках регіональних форматів: ГУАМ, Чорноморське економічне співробітництво.

Вплив російської агресії на регіональну безпеку та відносини України з сусідами.

Роль України у Чорноморському регіоні.

Виклики та перспективи розвитку відносин з країнами Закавказзя.

Прикордонне співробітництво як інструмент зовнішньої політики.

Тема 7. Публічна дипломатія України

Сутність, цілі та завдання публічної дипломатії.

Інструменти публічної дипломатії: медіа, культурні проєкти, освітні обміни.

Переговорний процес як ключовий елемент дипломатії.

Формування позитивного іміджу країни за кордоном.

Роль української діаспори та неурядових організацій у просуванні інтересів України.

Протидія російській пропаганді та дезінформації.

Роль культурних інститутів у просуванні української культури.

Особливості публічної дипломатії в умовах війни.

Тема 8. Україна в системі багатосторонніх відносин

Роль України в ООН: миротворча діяльність, участь в дебатах та комітетах.

Співпраця з ОБСЄ: участь у моніторингових місіях та вирішення конфліктів.

Взаємодія з Радою Європи: захист прав людини та демократичні реформи.

Співпраця з міжнародними фінансовими інститутами: МВФ, Світовий банк, ЄБРР.

Україна як важливий учасник регіональних форматів: ГУАМ, ОЧЕС.

Військово-політичне співробітництво з міжнародними коаліціями.

Співпраця з ЮНЕСКО, ЮНІСЕФ та іншими гуманітарними організаціями.

Взаємодія з міжнародними судами.

Участь України у світових кліматичних переговорах.

Тема 9. Зовнішня політика України в контексті глобальних викликів

Роль України у боротьбі зі зміною клімату: міжнародні зобов'язання та національні дії.

Протидія кіберзагрозам: співпраця з міжнародними партнерами та розробка національної стратегії.

Реакція на глобальні кризи та пандемії: міжнародна співпраця у сфері охорони здоров'я.

Україна як учасник глобальних ланцюгів постачання та вирішення продовольчої кризи.

Роль України у забезпеченні глобальної енергетичної безпеки.
Взаємодія з міжнародними організаціями щодо міграційних процесів.
Роль України у формуванні нового світового порядку.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього		у тому числі			
		л	сем	лаб.	інд.	с. р.
	2	3	4	5	6	7
Тема 1. Теоретичні основи вивчення зовнішньої політики	26	2	2			4
Тема 2. Історичні етапи становлення зовнішньої політики України		2				4
Тема 3. Інституційно-правові основи зовнішньої політики України		2				4
Тема 4. Зовнішньополітичні інтереси та пріоритети України		2				4
Тема 5. Двосторонні відносини України з США та ключовими європейськими партнерами	23	6	4			13
Тема 6. Зовнішня політика України в контексті відносин з країнами-сусідами	21	4	4			13
Тема 7. Публічна дипломатія України	20	2	2			4
Тема 8. Україна в системі багатосторонніх відносин		2				4
Тема 9. Зовнішня політика України в контексті глобальних викликів		2				4
Усього годин	90	24	12			54

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	К-сть годин
1	Тема 1. Теоретичні основи вивчення зовнішньої політики Тема 2. Історичні етапи становлення зовнішньої політики України Тема 3. Інституційно-правові основи зовнішньої політики України Тема 4. Зовнішньополітичні інтереси та пріоритети України	2
2-3	Тема 5. Двосторонні відносини України з США та ключовими європейськими партнерами	4
4-5	Тема 6. Зовнішня політика України в контексті відносин з країнами-сусідами	4
6	Тема 7. Публічна дипломатія України Тема 8. Україна в системі багатосторонніх відносин Тема 9. Зовнішня політика України в контексті глобальних викликів	2
	Разом	12

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1.	Тема 1. Теоретичні основи вивчення зовнішньої політики - Оберіть одне важливе зовнішньополітичне рішення України та проаналізуйте його, застосовуючи три різні теоретичні моделі: реалізм, лібералізм та конструктивізм. Поясніть, яка з них найкраще пояснює мотиви та наслідки цього рішення. - Напишіть есе на тему "Взаємозв'язок зовнішньої та внутрішньої політики України". Проаналізуйте, як внутрішньополітичні процеси (наприклад, вибори, реформи) впливають на зовнішньополітичний курс, і навпаки. - Підготуйте критичний огляд однієї з наукових статей, присвячених аналізу зовнішньої політики. Оцініть її методологію, аргументацію та висновки. - Побудуйте ментальну карту, що відображає основні поняття та їх взаємозв'язок у зовнішній політиці (наприклад, "національні інтереси" – "цілі" – "засоби" – "результати"). - Проаналізуйте, як геополітичні чинники (наприклад, територіальне розташування, наявність ресурсів) впливають на зовнішню політику України	4
2.	Тема 2. Історичні етапи становлення зовнішньої політики України - Складіть детальну хронологічну таблицю ключових зовнішньополітичних рішень України з 1991 по 2014 рік. Визначте основні тенденції та поворотні моменти. - Підготуйте аналітичну доповідь на тему "Еволюція багатовекторності у зовнішній політиці України". Проаналізуйте причини її появи, основні етапи та наслідки для держави. - Порівняйте зовнішньополітичні пріоритети України на початку незалежності та у 2000-х роках. Визначте, які зміни відбулися і чому. - Напишіть есе на тему "Чому Україна не стала ядерною	4

	державою?" та проаналізуйте наслідки підписання Будапештського меморандуму	
3.	Тема 3. Інституційно-правові основи зовнішньої політики України - Проаналізуйте, як змінювалася роль Президента, Верховної Ради та Кабінету Міністрів у формуванні зовнішньої політики України з 1991 року. - Підготуйте огляд ключових законодавчих актів України, що регулюють зовнішньополітичну діяльність. Визначте, наскільки вони відповідають сучасним викликам. - На прикладі одного з важливих міжнародних договорів (наприклад, Угоди про асоціацію з ЄС) проаналізуйте, як відбувався процес його ратифікації. - Підготуйте аналітичну записку для уявного Міністра закордонних справ України, в якій обґрунтуйте необхідність структурних змін у роботі МЗС для підвищення його ефективності. - Проаналізуйте роль та функції дипломатичних представництв України за кордоном у просуванні національних інтересів	4
4.	Тема 4. Зовнішньополітичні інтереси та пріоритети України – Проведіть SWOT-аналіз зовнішньої політики України, визначивши її сильні та слабкі сторони, а також можливості та загрози. – Детально проаналізуйте один із національних інтересів України (безпековий, економічний або гуманітарний). Запропонуйте конкретні шляхи його реалізації на міжнародній арені. – Підготуйте доповідь про роль інститутів громадянського суспільства (наприклад, аналітичних центрів) у формуванні зовнішньополітичного курсу. – Напишіть аналітичну записку щодо впливу української діаспори на зовнішньополітичні рішення у країнах її проживання. – Проаналізуйте, як формуються та змінюються зовнішньополітичні пріоритети України залежно від політичної кон'юнктури	4
5.	Тема 5. Двосторонні відносини України з США та ключовими європейськими партнерами – Порівняйте політику США та ЄС щодо України. Визначте спільні риси, відмінності та інтереси. – Проаналізуйте один з ключових візитів Президента України до США. Визначте мету, досягнуті результати та значення для двосторонніх відносин. – Підготуйте аналітичну доповідь на тему "Відносини України та Німеччини: від партнерства до стратегічного союзу". – Спрогнозуйте розвиток двосторонніх відносин України з Польщею на найближчі 5 років, враховуючи політичні, економічні та історичні чинники. – Розробіть питання для уявного інтерв'ю з представником посольства Великої Британії в Україні щодо їхнього бачення	13

	двосторонніх відносин	
6.	Тема 6. Зовнішня політика України в контексті відносин з країнами-сусідами - Підготуйте аналітичну довідку щодо стану відносин України з Туреччиною. Проаналізуйте співпрацю у сфері безпеки та оборони. - Проаналізуйте, чому відносини України з деякими сусідами (наприклад, з Угорщиною чи Білоруссю) є складними. - : Підготуйте доповідь про роль України у регіональних ініціативах (наприклад, Люблінський трикутник). - Розробіть два-три сценарії розвитку відносин України з Молдовою у контексті європейської інтеграції обох країн. - Напишіть есе на тему "Геополітична роль України в Чорноморському регіоні"	13
7.	Тема 7. Публічна дипломатія України – Оберіть одну з кампаній публічної дипломатії України та проведіть її детальний аналіз. Оцініть її ефективність, цільову аудиторію та результати. – Розробіть комунікаційну стратегію для покращення іміджу України в певній країні, яка має нейтральне або скептичне ставлення. – Проаналізуйте, як українська діаспора в одній з країн (наприклад, в Канаді або США) впливає на її зовнішньополітичний курс щодо України. – Підготуйте доповідь про роль цифрової дипломатії у просуванні інтересів України на міжнародній арені. – Створіть макет брошури або інформаційного листка для іноземної аудиторії про культурні цінності та досягнення України	4
8	Тема 8. Україна в системі багатосторонніх відносин – Проаналізуйте діяльність України в ООН. Оцініть її роль у миротворчих місіях, участі в дебатах та комітетах. – Підготуйте доповідь про співпрацю України з Міжнародним валютним фондом та Світовим банком. Проаналізуйте, наскільки їхні рекомендації впливають на зовнішню політику. – Оцініть ефективність їхніх моніторингових місій. – Порівняйте рівень співпраці України з Радою Європи та ООН. Визначте, які інституції є більш ефективними для захисту прав людини в Україні. – Напишіть аналітичну записку для уряду щодо перспектив членства України в одній із регіональних організацій	4
9	Тема 9. Зовнішня політика України в контексті глобальних викликів - Проаналізуйте, як пандемія COVID-19 вплинула на зовнішню політику України. Які зміни відбулися у взаємодії з міжнародними партнерами та організаціями?	4

	- Підготуйте доповідь на тему "Енергетична безпека України в контексті глобальних змін клімату". Проаналізуйте, які кроки робить Україна для забезпечення своєї енергетичної незалежності. - Дослідіть, як Україна протидіє кіберзагрозам з боку Росії та інших держав. Проаналізуйте співпрацю з НАТО та іншими партнерами в цій сфері. - Розробіть два сценарії (оптимістичний та песимістичний) щодо ролі України у вирішенні глобальної продовольчої кризи. - Напишіть есе на тему "Відносини України з країнами Глобального Півдня: виклики та перспективи"	
	Разом	54

1. Індивідуальні завдання

Не передбачені навчальним планом.

7. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни «Зовнішня політика України» застосовуються наступні методи навчання:

- Організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:
 - словесні: бесіда, лекція;
 - наочні: ілюстрація, демонстрація;
 - практичні: завдання, навчальні задачі, доповіді тощо.
- Стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:
 - формування інтересу до навчання: пізнавальні кейси, навчальні «екскурсії», методи емоційного/ «оціночного» стимулювання тощо;
 - формування почуття обов'язку і відповідальності: методи навчальних заохочень, досягнень, навчальних вимог;
 - організації і здійснення навчальних дій і операцій: перцептивні, словесні, наочні, аудіовізуальні, практичні;
 - логічні: індуктивні, аналогії;
 - гностичні: проблемно-пошуковий, репродуктивний (інструктаж, ілюстрація, пояснення, практичне тренування);
 - самоврядування навчальними діями: самостійна робота.
- Контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності: творчі, проблемно-пошукові.
- Бінарні, інтегровані (універсальні):
 - навчальна робота під керівництвом викладача (семінарські заняття): кейси, самостійні письмові роботи, ситуативні задачі тощо;
 - самостійна робота здобувачів поза контролем викладача - самостійна робота вдома/на семінарських заняттях, котра сприяє виробленню навичок самостійної пізнавальної діяльності.

Приклади методів навчання:

- Мозкова атака (брейнстормінг);
- Дискусія;
- Діалог;
- Кейс-метод;

- Апеляція до висловлювань відомих людей;
- Висловлювання аргументів «за» і «проти»;
- Апеляція до позитивних і негативних емоцій студентів;
- Наведення доказів;
- Аналіз, синтез, порівняння, аналогія, узагальнення, передбачення, міркування;
- Рольові ігри.

8. Методи контролю

Засвоєння тем розділів (поточний контроль) здійснюється на семінарських заняттях відповідно до контрольних цілей. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи.

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять:

- контроль та оцінювання активності роботи студента під час семінарських занять;
- контроль та оцінювання якості підготовки та розробки проєктних завдань;
- контроль засвоєння теоретичного та практичного матеріалу;
- контроль та оцінювання вмінь вирішувати ситуаційні та евристичні задачі;
- контроль та оцінювання вмінь проводити дослідження та презентувати їх.

Семестровий підсумковий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному даною програмою дисципліни.

Застосовуються такі методи контролю підготовки студентів:

- усні відповіді на семінарських і практичних заняттях;
- письмового експрес-контролю;
- тестові завдання;
- виконання творчих завдань;
- розв'язування ситуаційних задач;
- виконанням індивідуальної роботи (доповіді, інформаційні повідомлення, аналітичні огляди, підготовка мультимедійних презентацій тощо).

Оцінка успішності студента є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих розділів.

Упродовж семестру проводиться поточний контроль.

Усі роботи, виконані та представлені на заняттях в рамках навчальної дисципліни, включаючи доповіді, презентації, кейс-стаді та інші проєктні завдання, повинні бути **обов'язково завантажені в систему дистанційного навчання Moodle** у зазначені терміни. Це є необхідною умовою для їхнього подальшого оцінювання та обліку.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання									Разом	Залікова робота	Сума
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9			
3	3	3	3	15	15	6	6	6	60	40	100

Для допуску до складання підсумкового контролю (заліку) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 15 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Критерії оцінювання поточного контролю:

0 балів: робота виконана з порушенням академічної доброчесності.

1. (максимум 3 бали)

1 бал: Студент демонструє базове розуміння теми, проте відповідь є поверхневою, неструктурованою, без аргументації чи конкретних прикладів.

2 бали: Студент добре володіє основним матеріалом, відповідь є логічною, але не містить глибокого аналізу або оригінальних ідей. Присутні незначні неточності.

3 бали: Студент повністю володіє темою, відповідь є вичерпною, містить глибокий аналіз, власні висновки та аргументовані приклади. Видно високий рівень підготовки та здатність до критичного мислення

2. (максимум 6 балів)

Усні відповіді на семінарських заняттях (до 3 балів)

1 бал: Відповідь є мінімальною, містить лише загальні поняття. Відсутня послідовність у викладі.

2 бали: Відповідь повна, але не містить достатнього аналізу. Студент демонструє знання матеріалу, проте не вміє повноцінно його інтерпретувати.

3 бали: Відповідь є вичерпною та логічною. Студент демонструє глибоке розуміння теми, надає чіткі приклади та вміє пов'язувати матеріал із суміжними темами.

Експрес-контроль / Виконання творчих завдань (до 3 балів)

1 бал: Завдання виконане частково. Присутні значні помилки, що свідчать про слабе розуміння теми.

2 бали: Завдання виконане, але з деякими неточностями. Видно загальне розуміння матеріалу, але відсутня глибина.

3 бали: Завдання виконане бездоганно. Відповіді точні, логічні та повні. У творчих завданнях присутня оригінальність та креативність.

3. (максимум 15 балів)

Усні відповіді на семінарських заняттях (до 5 балів)

1 бал: Відповідь містить лише фрагментарну інформацію. Немає розуміння ключових понять.

2 бали: Відповідь неповна, відсутня аргументація. Студент відтворює матеріал без аналізу.

3 бали: Відповідь логічна, розкриває основні ідеї, але не містить глибокого аналізу чи власних висновків.

4 бали: Відповідь вичерпна, структурована, з глибоким аналізом та прикладами. Студент демонструє високий рівень підготовки.

5 балів: Відповідь є зразковою. Студент не лише глибоко аналізує матеріал, а й пов'язує його з іншими темами, демонструє широку ерудицію та вміння прогнозувати.

Експрес-контроль (до 5 балів)

1-2 бали: Завдання виконано з суттєвими помилками, що свідчать про недостатнє засвоєння матеріалу.

3 бали: Завдання виконано з незначними помилками, базове розуміння теми є.

4 бали: Завдання виконано майже без помилок. Демонструє впевнене володіння матеріалом.

5 балів: Завдання виконано бездоганно. Всі питання розкриті повністю та точно.

Виконання творчих завдань / Розв'язування ситуаційних задач (до 5 балів)

1-2 бали: Завдання виконано формально, є значні недоліки у змісті або формі.

3 бали: Завдання виконано на достатньому рівні. Ідея та структура є, але відсутня оригінальність.

4 бали: Завдання виконано якісно. Рішення обґрунтоване, є елементи креативності та глибокого аналізу.

5 балів: Завдання виконано оригінально та творчо. Рішення є вичерпним, з повним урахуванням усіх аспектів та можливих наслідків. Студент демонструє системне мислення та високий рівень підготовки.

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення заліку. Загальна кількість балів за успішне виконання залікових завдань – 40. Час виконання – до 80 хвилин

Вміст залікового білета й оцінювання відповідей на заліку:

Теоретичне питання 1– 10 балів

Теоретичне питання 2– 10 балів

Тестові питання – 20 балів (10 питань по 2 б. за кожен правильну відповідь)

Критерії оцінювання підсумкового контролю:

1-2 питання білета:

10 балів. Здобувач вищої освіти в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, грамотно, вільно та аргументовано його викладає. Глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого питання, демонструє системне розуміння етапів становлення та концепцій зовнішньої політики України в умовах трансформацій. Правильно інтерпретує ключові принципи та положення, вміє аналізувати та прогнозувати зовнішньополітичні процеси. Показує знання основної та додаткової літератури з дисципліни, а також наводить приклади з реальної зовнішньополітичної практики.

7-9 балів. Здобувач вищої освіти в достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та грамотно його викладає, але подекуди недостатньо аргументовано. Розкриває зміст поставленого питання, але демонструє лише загальне розуміння суті дисципліни. Використовує тільки обов'язкову літературу, не завжди демонструє вміння порівнювати різні підходи до аналізу зовнішньої політики України чи наводити конкретні приклади.

4-6 балів. Здобувач вищої освіти загалом володіє навчальним матеріалом, але не демонструє цілісності засвоєних знань. Відповідь має неузгоджений характер, присутні невідповідності у використанні основного понятійно-категоріального апарату дисципліни. Наприклад, плутає роль Президента та Міністерства закордонних справ або поняття «публічна дипломатія» та «інформаційна діяльність». Демонструє лише фрагментарне розуміння аналізованих процесів.

1-3 бали. Здобувач вищої освіти володіє матеріалом фрагментарно та поверхнево, не розкриває зміст поставлених питань. Демонструє непослідовне трактування етапів становлення та розвитку зовнішньої політики, не володіє термінологією, не знає ключових акторів чи подій, про які йшлося на лекціях. Демонструє низьку грамотність, що суттєво перешкоджає розумінню відповіді.

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на заліку студент, на вимогу викладача, залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

Зарахування неформальної освіти та додаткових активностей

1. Зарахування сертифікованих курсів

Здобувачі вищої освіти можуть отримати додаткові бали за успішне проходження дистанційних курсів або тренінгів на провідних освітніх платформах (Coursera, Prometheus тощо), які тематично пов'язані зі змістом дисципліни.

Умови зарахування:

- Студент має надати викладачеві офіційний документ (сертифікат або свідоцтво), що підтверджує успішне завершення курсу.
- Курс має бути погоджений з викладачем. Рекомендується обговорити вибір курсу заздалегідь.
- За успішне проходження одного курсу може бути зараховано до 5 балів додаткової поточної успішності.

2. Зарахування активної участі в наукових заходах

Додаткові бали можуть бути нараховані за активну участь у наукових конференціях, семінарах, публікацію тез досліджень.

Умови зарахування:

- Студент має надати офіційне звернення до викладача.
- До звернення необхідно додати підтверджуючі документи (сертифікати учасника конференції, копії наукових публікацій, витяги з протоколів тощо).

Кількість балів:

- Участь з доповіддю на науково-практичній конференції: до 5 балів.
- Публікація тез конференції: до 5 балів.

Кожне звернення розглядається індивідуально. Рішення про зарахування додаткових балів приймається згідно з нормативно-правовими документами, що діють у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна.

Незалежно від кількості додаткових активностей, максимальна кількість балів поточної успішності **не може перевищувати 60 балів**.

У кінці семестру сумуються всі отримані студентом бали. Вказані вище види і форми засвоєння навчального курсу дають можливість набрати 60 балів та 40 балів за залікову роботу. Отже, максимальна кількість балів – 100.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для дворівневої шкали оцінювання
0-49	не зараховано
50-69	зараховано
70-89	
90-100	

10. Рекомендоване методичне забезпечення та література

Основна література

- 1.Бондаренко, К. В. Європейська політика сусідства в умовах геополітичної турбулентності. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Міжнародні відносини, (2), 2023. 55–63.
- 2.Дорошко М.С. Геополітичні інтереси та зовнішня політика держав пострадянського простору : навч. посіб., 2012. 228 с.
- 3.Культурна дипломатія: навч. посібник / за заг. ред. І.Б. Матяш, В.М. Матвієнка; Інститут міжнародних відносин КНУ імені Тараса Шевченка; Наукове товариство історії дипломатії та міжнародних відносин. Київ: ДП «ГДІП», 2021. 252 с.
- 4.Мир та безпека. Концепція зовнішньої політики України. Експертні рекомендації / Під заг. ред. Є. Габер, С. Корсунського, Г. Шелест. К., 2020. 107 с.
- 5.Міжнародні відносини та світова політика : навчальний посібник / О. М. Кузь, Д. С. Коротков, Д. Ю. Михайличенко, О. В. Бровко ; за заг. ред. д-ра філос. наук, професора О. М. Кузя. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 201 с.
- 6.Поліщук, І. В. Міжнародні відносини в умовах гібридних загроз. Чернівці: Чернівецький національний університет. 2022. 180 с.
- 7.Седляр Ю.О., Ярошенко В.М. Зовнішня політика держав: теоретичні засади дослідження питання. Актуальні проблеми політики. 2023. Вип. 71. С.184-190.
- 8.Станчев М. Третя світова: битва за Україну / М. Станчев, Ю. Фельштинський. Київ: Наш Формат, 2022. 408 с.
- 9.Стратегічні комунікації в міжнародних відносинах. Монографія. К.: Вадекс, 2019. 442 с.
10. Чорноморський регіон у світовій політиці: актори, чинники, сценарії майбутнього: монографія. Одеса: ОНУ, 2020. 176 с.
11. Huntington, S. P. The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order / S. P. Huntington. New York, Simon & Schuster, 1996.
12. Manor I. Digitalization of Public Diplomacy. L.: Palgrave Macmillan, 2019. 356 p.

Допоміжна література

1. Бжезінський З. Стратегічне бачення. Америка і криза глобальної влади / З. Бжезінський. Львів: Літопис, 2012. 168 с.
2. Горюнова Є.О. Зовнішня політика ЄС щодо російсько-української війни (2014–2022 рр.). Політикус. 2022. Вип. 4-2. С.45–51.
3. Ждамарова А. В. Зовнішня політика сучасної держави: основні підходи до визначення поняття // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні відносини». Вип. 6. 2019. С. 72–78.
4. Корсунський С. Зовнішня політика в епоху трансформацій. Харків. Vivat. 2020. 256 с.

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відеолекції, інше методичне забезпечення

1. Стратегія зовнішньополітичної діяльності України від 26 серпня 2021 року № 448/2021. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4482021-40017>
2. Аналітичні доповіді Національного інституту стратегічних досліджень (НІСД). URL: <https://niss.gov.ua/>
3. Міністерство закордонних справ України. URL: <https://mfa.gov.ua/>
4. Сайт Ради з міжнародних відносин (Council on Foreign Relations). URL: <https://www.cfr.org/>
5. Український незалежний центр політичних досліджень. URL: <http://www.ucipr.org.ua>.

12 Особливості навчання за денною формою в умовах продовження дії обставин непереборної сили

В умовах дії обставин непереборної сили освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборобою відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти залік дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Зовнішня політика України».